

УДК 378.245:61(477)

DOI

PHD ПРОГРАМИ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я

О. П. Волосовець

Міністерство охорони здоров'я України

PHD PROGRAMS IN PUBLIC HEALTH

O. P. Volosovets

Ministry of Public Health of Ukraine

У статті накреслено особливості та шляхи ефективного запровадження програм підготовки докторів філософії в охороні здоров'я.

The article outlines the features and ways to implement effectively the training programs for Doctors of Philosophy in Public Health.

Вступ. Важливим завданням для усіх медичних університетів та науково-дослідних установ МОЗ України є розробка та імплементація сучасних стандартів підготовки докторів філософії за напрямом “Охорона здоров'я” відповідно до нової редакції Закону України “Про вищу освіту” та на виконання наказу МОЗ України від 09.11.2015 р. № 733 “Про утворення координаційної та робочих груп для формування переліку спеціалізацій та пропозицій до стандартів вищої освіти за спеціальностями галузі знань “Охорона здоров'я” [1, 2].

Основна частина. Стандарти вищої освіти за кожною спеціальністю розробляє центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки з урахуванням пропозицій галузевих державних органів, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади, і галузевих об'єднань організацій роботодавців та затверджує їх за погодженням з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Отже, доктор філософії (PhD) в охороні здоров'я – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра медицини, стоматології, фармації, медсестринства, медичної та психологічної реабілітації тощо.

Цей третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти відповідає восьмому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

чок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Ступенем PhD вперше почали номінувати у Бонському університеті в 1130 р., а у 1231 р. – у Паризькому університеті. У більшості країн Європейського Союзу, Мексиці, США і Канаді PhD залишається найвищим науковим ступенем. Треба зауважити, що ступінь PhD не має безпосереднього відношення до галузі сучасної філософії, його отримують дослідники всіх (в Україні) наукових галузей, наприклад: доктор філософії в літературі або доктор філософії у фізиці, доктор філософії у медицині. Це зумовлено традиціями, започатко-

© О. П. Волосовець

ваними у середньовічних європейських університетах, стандартна структура яких, як правило, передбачала наявність факультетів філософії, права, теології та медицини.

В Україні особа має право здобувати ступінь доктора філософії в охороні здоров'я під час на-

вчання в аспірантурі за спеціальностями, визначеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 “Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти” [3].

КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 29 квітня 2015 р. № 266

Київ

Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти

22	Охорона здоров'я	221	Стоматологія
		222	Медицина
		223	Медсестринство
		224	Технології медичної діагностики та лікування
		225	Медична та психологічна реабілітація
		226	Фармація
		227	Фізична реабілітація

Прем'єр-міністр України

А. ЯЦЕНЮК

Особи, які професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати ступінь доктора філософії поза аспірантурою, зокрема під час перебування у творчій відпустці, за умови успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

PhD програми в охороні здоров'я призначені для випускників університетів, які бажають продовжити дослідницьку кар'єру в галузі охорони здоров'я. Докторські програми зазвичай включають у себе поєднання академічних курсів та наукових досліджень і залежно від програми також практичну підготовку. PhD дослідження спрямовані на поглиблення знань у галузі охорони здоров'я та вирішення певного наукового завдання у сфері конкретної спеціальності (спеціалізації).

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 30–60 кредитів ЄКТС.

Наукові установи можуть здійснювати підготовку докторів філософії за власною освітньо-науковою програмою згідно з отриманою ліцензією на відповідну освітню діяльність.

Наукові установи також можуть здійснювати підготовку докторів філософії за освітньо-науковою програмою, узгодженою з вищим навчальним закладом. У цьому разі наукова складова такої програми здійснюється у науковій установі, а освітня складова – у вищому навчальному закладі.

Як результат PhD програми аспірант (науковий або науково-педагогічний співробітник) має представити своє оригінальне дослідження у вигляді

дисертації, яка буде розглянута повноважними експертами на спеціалізованій вченій раді університету (академії або інституту).

На підставі освітньо-наукової програми вищий навчальний заклад (наукова установа) розробляє власний навчальний план за кожною спеціальністю, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Успішне виконання навчального плану аспірантури є обов'язковою умовою навчання на третьому рівні вищої освіти.

Згідно з рекомендаціями проектних документів МОН України освітня складова (навчальний план) освітньо-наукової програми аспірантури складається з 30–60 кредитів ЄКТС і повинна містити не менше трьох навчальних складових, у результаті засвоєння яких аспірант повинен:

1) оволодіти глибинними професійними знаннями, науковим і культурним кругозором рівня здобувача наукового ступеня доктора філософії, зокрема шляхом засвоєння знань основних концепцій, теоретичних та практичних проблем, історії розвитку галузі науки та сучасного стану розвитку наукової літератури за обраною спеціальністю (обсяг цієї навчальної складової становить не менше 12 кредитів ЄКТС);

2) набути мовних компетентностей, достатніх для представлення наукових результатів іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів (обсяг цієї навчальної складової становить не менше 12 кредитів ЄКТС);

3) оволодіти універсальними навичками дослідника, зокрема методологією і методами наукового аналізу, усної та письмової презентації результатів дослідження, підготовки та проведення навчальних занять (педагогічною діяльністю), управління науковими проектами та/або написання пропозицій на фінансування наукових досліджень тощо (обсяг цієї навчальної складової становить не менше 6 кредитів ЄКТС).

Навчальний план аспірантури повинен також містити перелік дисциплін вільного вибору аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених навчальним планом.

При цьому аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших

рівнів вищої освіти, за погодженням зі своїм науковим керівником. Навчальні дисципліни доцільно зосередити протягом перших двох років підготовки в аспірантурі.

Останні два роки доцільно присвятити підготовці власне дисертаційного дослідження та публікації і апробації результатів та їх впровадженню.

Чинним законодавством передбачено, що для здійснення освітньої діяльності на третьому рівні вищої освіти вищі навчальні заклади (наукові установи) зобов'язані отримати відповідну ліцензію на підставі підтвердження їх відповідності стандартам освітньої діяльності, що включають мінімальні вимоги до:

- кадрового забезпечення освітньої діяльності;
- кадрового забезпечення наукової підготовки;
- матеріально-технічної та інформаційної бази;
- навчально-методичного забезпечення відповідної освітньо-наукової програми аспірантури за спеціальністю (спеціалізацією).

Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вищою радою вищого навчального закладу або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді. Ступінь доктора філософії з медицини (фармації тощо) може бути отриманий з різних спеціалізацій (наприклад, хірургія або педіатрія), які затверджуються відповідними спеціалізованими вченими радами, які мають пройти акредитацію у Національному агентстві з питань якості вищої освіти.

Висновок. Для запровадження програм підготовки докторів філософії в охороні здоров'я необхідно:

1. Завершити процес реалізації у медичних вишах та наукових установах МОЗ України положень Закону України “Про наукову та науково-технічну діяльність” та Закону України “Про вищу освіту” й затвердити план заходів у кожному медичному університеті, академії, науково-дослідному інституті.

2. Після затвердження стандартів з освітньої діяльності зазначеним установам потрібно забезпечити отримання в установленому порядку ліцензій на відповідну освітню діяльність, зокрема за освітньо-науковими програмами щодо підготовки докторів філософії в охороні здоров'я.

3. Визначити вченими радами освітніх та наукових установ МОЗ України перелік наукових спе-

ціалізацій у рамках спеціальностей “Медицина”, “Стоматологія”, “Фармація”, “Медична та психологічна реабілітація”, “Медсестринство”, “Технологія медичної діагностики”, “Фізична реабілітація”.

4. Опрацювати питання щодо створення постійних або тимчасових наукових колективів вищих медичних навчальних закладів спільно з наукови-

ми установами МОЗ України та НАМН України, проводити спільні наукові дослідження, утворювати наукові установи подвійного підпорядкування, спеціалізовані кафедри для підготовки фахівців за кваліфікаційним рівнем доктора філософії в охороні здоров’я, а також організовувати спільні PhD програми.

Список літератури

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII.

2. Про утворення координаційної та робочих груп для формування переліку спеціалізацій та пропозицій до стандартів вищої освіти за спеціальностями галузі знань “Охорона здоров’я” : наказ МОЗ України від 09.11.2015 р. № 733.

3. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266.

Отримано 05.04.16